

2006 Gök Olayları Yıllığı

2006'da Güneş'in, gezegenlerin ve bazı parlak yıldızların doğuş, batış ve meridyende (gökyüzünde en yüksek noktada) oldukları zamanları arka sayfadaki çizelgeye bakarak her gün için kolayca bulabiliriz. Çizelge, ilk bakışta biraz karmaşık görünebilir. Ancak, kullanmayı öğrenince, yılın herhangi bir gecesi hangi saatte hangi gezegenin ne durumda olduğunu bir bakışta görebilirsiniz.

Yazıyı okumaya başlamadan, gök olayları yılının bulunduğu yaprağı derginizin içinden çıkarın. Yıllık, başlık yukarıda kalacak biçimde bir yere asılarak ya da masa üzerinde kullanılacak biçimde tasarlandı. Çizelgenin sağ ve sol yanlarında, yılın aylarının ve günlerinin yazılı olduğunu görebilirsiniz. Tarihlerin karşısındaki yatay çizgiler, bir haftalık aralıklarla çizili. Bu nedenle, çizgilere karşılık gelmeyen günleri, iki yatay çizgi arasındaki uzaklığı göz kararı yediye bölerek bulabilirsiniz. Gezegenlerin ve yıldızların konumları çok hızlı değişmediğinden, bir-iki günlük hata önemli olmaz. Bu yatay çizgilerin uzunlukları, gecenin uzunluğuna bağlı olarak değişir. Dikkat ederseniz, en uzun gece olan 21 Aralık gecesine karşılık gelen çizgi en uzun; en kısa gece olan 22 Haziran gecesine karşılık gelen çizgi de en kısa.

Yatay çizgileri kesen dikey çizgilerse, saatleri gösteriyor. Saatler, çizelgenin üstünde ve altında veriliyor. Dikey çizgileri gök olaylarını görmek istediğiniz tarihin karşısındaki çizgiyle kesiştiği noktadan aşağı ya da yukarı doğru izleyerek, olayın hangi saatte gerçekleşeceğini görebilirsiniz.

Bir Deneme Yapalım

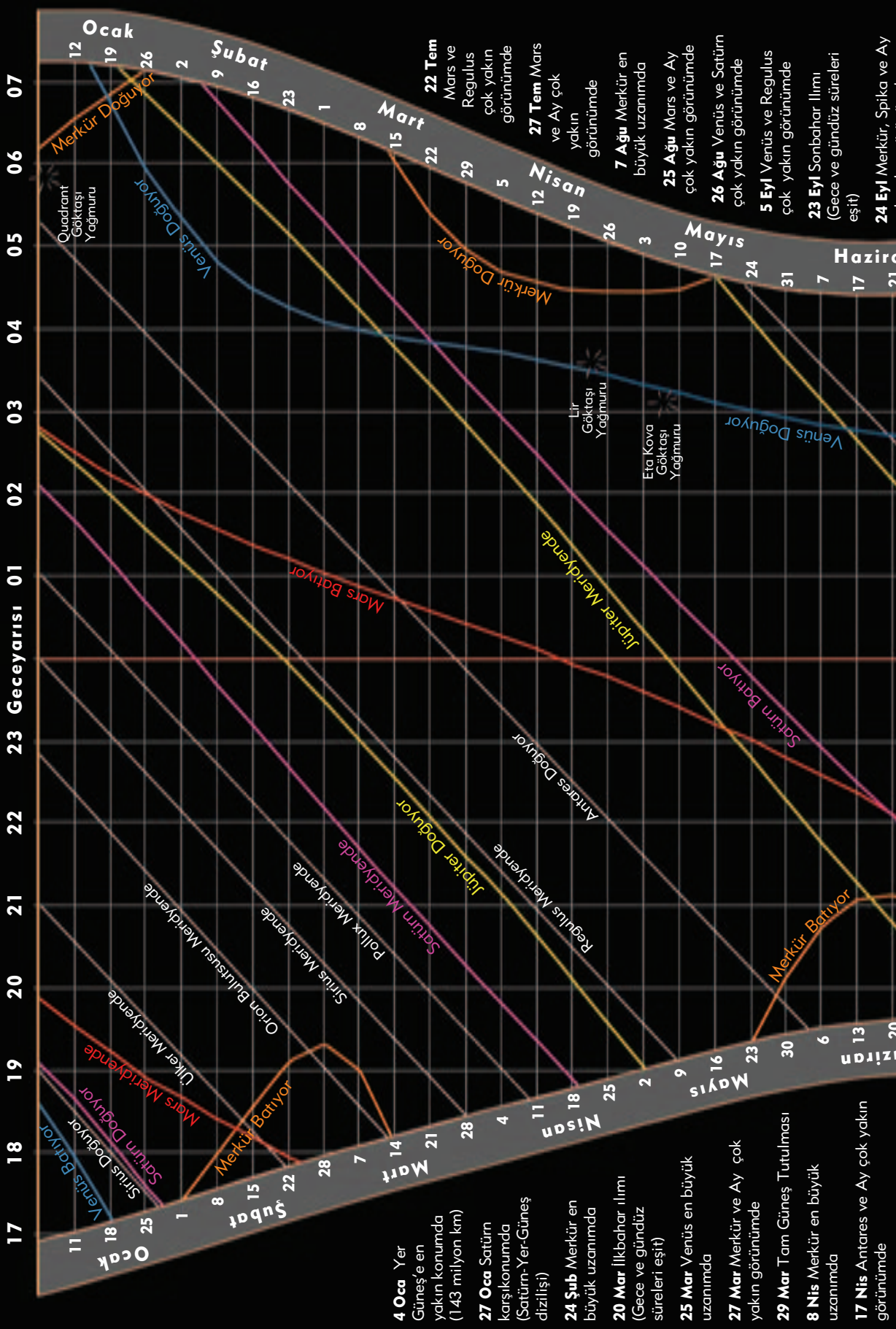
Çizelgenin üzerinden bir örnekle gidersek, kullanımını çok daha iyi anlayabilirsiniz. 25 Ocak 2006 gecesi neler olduğuna bakalım. Bunun için,

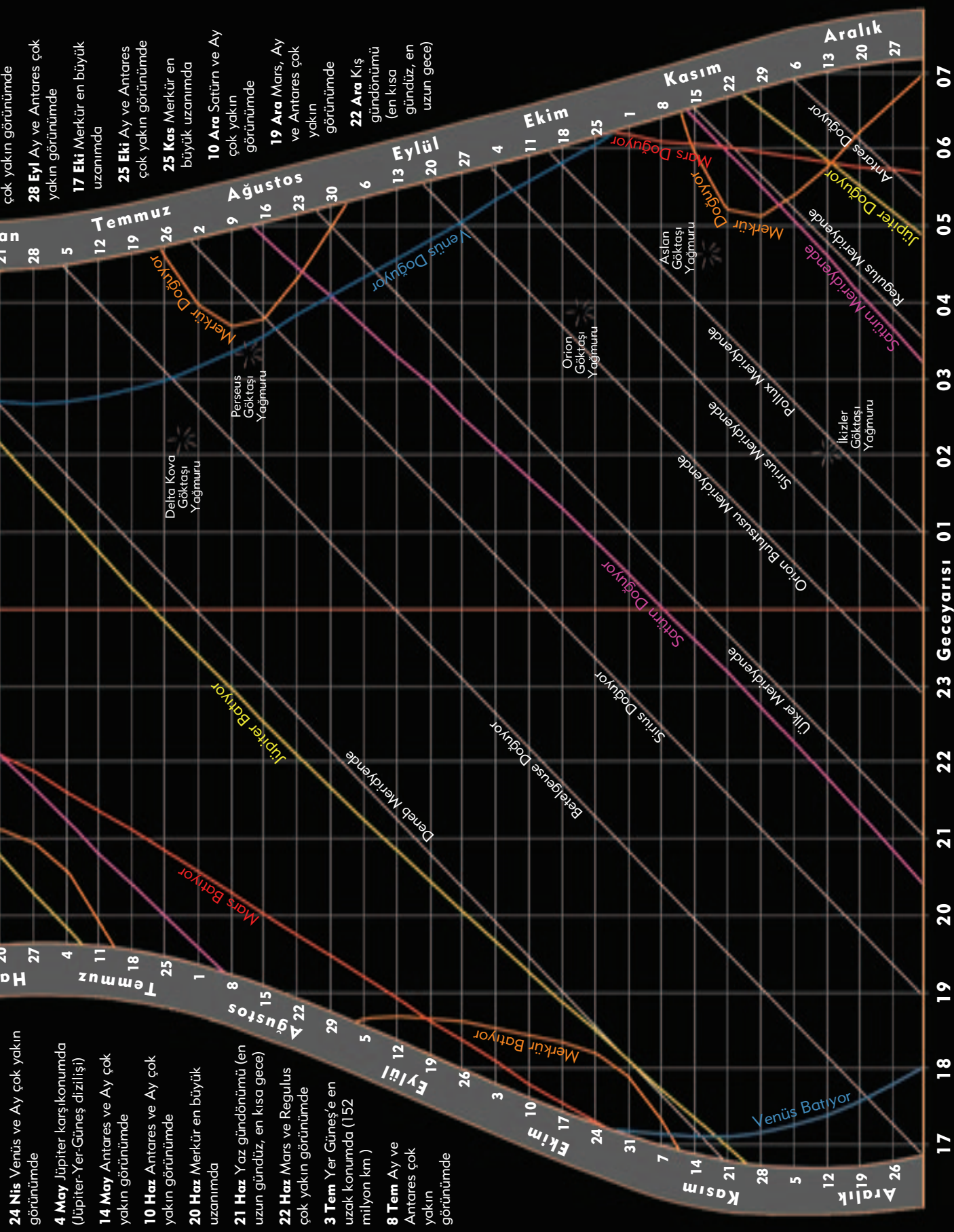
çizelgenin sol yanında, Ocak yazısını ve onun sağındaki 25'i bulmamız gerekiyor. Bunun sağındaki yatay çizgiyi sağa doğru izlersek, gece boyunca gökyüzünde neler olduğunu bulabileceğiz.

Buna göre, 25 Ocak'ta Güneş yaklaşık 17:15'te batıyor. Bundan kısa bir süre sonra, 17:30 civarında, gökyüzünün en parlak yıldızı Sirius (Akyıldız) ve onun hemen ardından Satürn doğuyor. Saat 19:00'da, Mars meridyenden (güney yönünde, gökyüzündeki en yüksek noktasından) geçiyor. Ondan yaklaşık yarım saat sonra da Ülker yıldız kümesi meridyenden geçiyor. Ülker'in ardından, sırasıyla Orion Bulutsusu 21:30'da, Sirius 22:30'da, Pollux 23:45'de ve Satürn 00:45'te meridyende oluyor.

Geceyarısını geçtiğimiz için, takvim artık 26 Ocak 2006'yı gösteriyor. Jüpiter, 01:30'da doğuyor. Jüpiter doğduktan yarım saat sonra, 02:00'da Mars batıyor. Bu sırada, Aslan'ın en parlak yıldızı Regulus da meridyende. Akrep'in kırmızı dev olan parlak yıldızı Antares, 04:00'da doğuyor. Venüs 06:00'da doğuyor. Jüpiter, Güneş doğmak üzereyken, saat 07:00 gibi meridyene ulaşıyor; ancak, bu sırada hava iyice aydınlandığı için büyük olasılıkla artık gökyüzünde seçilemiyor. Güneş, 07:00'dan kısa bir süre sonra doğuyor. Merkür de Güneş'le birlikte doğduğu için, bu tarihte gezegeni görme olanağımız yok.

2006 Gök Olayları Yıllığı

2006 Gök Olayları Yıllığı

Yerel Saat Düzeltmeleri

Olayların gerçekleşme zamanları, elbette yeryüzünde bulunduğumuz meridyene göre değişiyor. Bu saatler, ülkemizin saat dilimi olarak kabul edilen İstanbul/Atina saatine göre veriliyor. Bu saat hesaplanırken, başlangıç meridyeni olarak kabul edilen Greenwich'e iki saat ekleniyor. Bu saat dilimi, kolaylık sağlaması bakımından ülkemizin tümünde kabul ediliyor. Bu meridyen, (30 derece doğu) ülkemizin batısında yer alan kentlerimize yakın. Ancak, doğuya gidildikçe, olayların gerçekleşeceği saati bulmak için, biraz çıkarma yapmak gerekiyor. Bunun için, bu sayfada verdiğimiz tablodan yararlanabilirsiniz. Çizelgedeki saatlere, tabloda bulunduğunuz ya da en yakın boylamda bulunduğunuz kentin yanındaki dakikayı ekleyerek (+ eklenir, - çıkarılır) hesaplayabilirsiniz.

Kent	Dakika
Edirne, İzmir	+15
Bursa, Denizli, İstanbul	+4
Ankara, Konya	-12
Adana, Kayseri	-21
Kahramanmaraş, Sivas	-30
Diyarbakır, Rize	-40
Batman, Erzurum	-45
Ardahan, Bitlis	-50
Van	-54

Hesapların çok duyarlı olmasına gerek yok. Çünkü, çıplak gözle gözlem yapıyorsanız, gök cisimleri birkaç dakika içinde kayda değer yer değişikliği yapmazlar. Bu nedenle, batı bölgeler için herhangi bir değişiklik yapmanıza gerek yok. Adana, Kayseri, Sivas gibi orta Anadolu kentlerinde yaşıyorsanız yarım saat; Kars, Van ve Hakkari gibi Doğu Anadolu kentlerinde yaşıyorsanız bir saat eklemeniz yeterli.

Bunların yanında, nerede olursanız olun, yaz saati uygulaması sırasında, çizelgedeki saatlere birer saat daha eklemek gerekir. Bu durumda, yaz saati uygulaması süresince, doğu kentlerimizde yaşayanlar çizelgeyi herhangi bir ekleme ya da çıkarma yapmadan kullanabilirler.

Çizelge Başka Neler Anlatıyor?

İç gezegenler olan Merkür ve Venüs'ün, çizelgede eğri çizgiler oluşturduğunu görebilirsiniz. Bu gezegenler, Güneş'e yakın konumda oldukları için, yıldızlara göre yaptıkları hareketler hızlıdır. Ayrıca, Güneş'e bizden daha yakın olduklarından, ufuktan ancak belli derece yükselebilirler. Bu nedenle, yalnız günbatımından belli bir süre sonrasına kadar ya da gündeğümünden belli bir süre öncesinden başlayarak görülebilirler.

Mars, Satürn ve Jüpiter gibi dış gezegenler, karşikonumdan (Güneş – Yer – gezegen dizilişi) geçerler. Bir gezegenin ne zaman karşikonumda olduğunu, gezegene ait renkli çizginin geceyarısı çizgisini kestiği noktanın karşısındaki tarihe bakarak bulabilirsiniz.

Gezegen çizgilerinin, Güneş'in batış ve doğuş saatleriyle kesiştiği noktalar, gezegenlerin Güneş'e çok yakın görünür konumda oldukları kavuşum (Yer - Güneş - dış gezegen dizilişi), altkavuşum (Yer - iç gezegen - Güneş dizilişi) ya da üstkavuşum (Yer - Güneş - gezegen dizilişi) anlarıdır.

Yılın önemli göktaşı yağmurları, "akanyıldız" simgesiyle çizelgede işaretli. Göktaşı yağmurlarının etkinliği genellikle sabah saatlerinde artar. Bu artış genellikle, göktaşı yağmurunun bulunduğu takımyıldızın gökyüzünde en yüksek konuma ulaştığı sırada olur.

Yıllığın hazırlanmasına katkıda bulunan Dr. Tuncay Özışık'a (TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi) teşekkür ediyoruz.